

és això de Jujol?

M'agradaria explicar d'on prové el nostre interès en aquesta obra...

D'on neix aquesta capacitat que Jujol té per a iniciar un diàleg directe amb qui s'hi acosta.

Trencar amb aquella naturalitat que fa que el seu treball sembli compartit. Veure com una de les seves més grans qualitats és aquest oferir-se amb transparència respecte al pensament que l'anima.

Tot i que no sé si la seva obra reflecteix el seu pensament, o el d'aquells que la contemplen il·lusionats.

Sembla que en aquesta obra trobem anotades d'una manera directa intuïcions sense modificar, emocions específiques, impulsos individuals, ocurrències...

Apareixen construïdes sense cap altra submissió que les regles que elles mateixes defineixen. Semblen seguir aquella reflexió segons la qual «la màxima rigorositat és alhora màxima llibertat.»

És una obra que ens obliga, ja abans de començar, a judicar-la segons les seves pròpies regles: ni estil, ni escola, ni mestre...

Un pensament individual guia el seu treball.

Un pensament individual que sembla deturar-se en instants. Sense que aquests formin ritmes de major a menor. Potser són sèries formades totes elles per elements d'igual valor.

No hi ha el pas d'allò gran a allò petit ni a la inversa.

Les diverses peces, i per extensió les seves obres, neixen sense cap mena de referència a l'escala. Aquella vertadera mida⁽¹⁾ que s'acosta a la miniatura.

Recordem que allò petit és una manera de pensar. És un pensament que refusa tot el que un no es pugui endur amb

ell mateix en una petita maleta. Pensament que es confon en els vaivens del viatge quan un va d'un lloc a un altre⁽²⁾...

En aquestes obres, la seva manera de pensar hi va apareixent amb lentitud mentre les contemplem. Tenim la il·lusió que entendre l'autor és l'única manera de comprendre-les.

Veiem Jujol avançar amb afany en allò petit, traient conseqüències en allò gran. És un pensament que no coneix repeticions: el que ha dit una vegada gairebé s'amaga, i mai més no hi torna a aparèixer...

El seu pensament és voluntàriament breu. I ens convida a pensar en una ànima subjectiva que deixa sense acabar, només iniciades i a la seva sort, les solucions.

Aquestes solucions queden despreses, soles... Però mai desfigurades per a formar una unitat preconcebuda.

Un ull diferenciador divideix, separa... I la unitat s'aconsegueix donant caràcter visible, o millor dit, sensible a les línies auxiliars que construeixen la forma.

Sembla que agafi alguns dels «milers de raigs que omplen l'aire»... la llum, els recorreguts gravitatoris, els esforços a què sotmetem les coses en agafar-les, en empènyer-les, etc...

Tot plegat passa a tenir el valor de la «llum ratllada», i sembla que ocupi tota la profunditat de l'espai, tal com expliquen els clàssics.

Són traces que ja existien, però no pas d'una manera immediata, en el lloc. A la seva obra no hi ha arqueologia. Tampoc no pertany d'una manera directa al lloc...

Només, potser, a allò que es trobava a l'aire: aquella pols il·luminada de molts dels seus detalls.

El seu acreditat treball en la composició de les ceràmiques trencades del Parc Güell dona peu a veure com el seu treball no es pot explicar sense acceptar que el pensament que l'ànima valora el treball en comú, gairebé des-

personalitzat... Atent a la conversa, a les mínimes decisions. Joc de preguntes i respostes: Així o així?, aquest o aquell?... Seguir les línies marginals fins a esgotar-les.

Les seves obres interrompudes, pobres, inacabades, no són mai el resultat d'una queixa. Una intensitat com la que ens ofereixen només és possible si el pensament va directament a l'obra. I en aquesta és absent tota queixa sentimental.

Busca en el treball, en aquesta relació amb decisions d'altres, una objectivitat llunyana. Molt per damunt del que seria una referència a l'origen de cada projecte.

Els *papiers déchirés* d'Arp i Miró, els *frotages* de Max Ernst... Una manera de recompondre el propi material a què aquests arriben forçant el seu treball a ser el treball d'un altre. A ser papers dibuixats, després estripats, més tard refets... En Jujol es fa d'una manera real.

Seguint indicacions, comentaris, esperant resposta... Tot això en un mateix, apartat de qualsevol responsabilitat.

Després, l'empremta en el banc explica quina mida té aquest per a ell. I és el senyal que entrellaça les figures i dona forma al conjunt.

Aquesta necessitat d'un altre és la manera en què la seva obra s'ofereix a ser interpretada.

La nostra mirada sobre l'obra, com ja ho era la de l'autor, no és mai única. És una obra capaç de recollir qualsevol insinuació...

Sembla que l'autor només va fer el treball de fixar-les. Tantes coses semblen haver-hi arribat per atzar. Tanmateix, veiem un pensament que continua i obeeix les exigències tècniques dels diversos materials, i amb ells produeix una segona senzillesa.

En Jujol no es pot dir que cap de les seves solucions anul·li la pregunta que les originà, ni que anul·li el material d'on han nascut. Hi apareix una concentració de traços diminuts.

Quasi afegits, idèntics als materials que els construeixen: ferro, ceràmica, plom... Aquests materials donen una mida lleugerament menor a tot:

Nens i no adults...

Tanmateix la petitesa d'aquests traços fa possible veure la mida real de la planta de Vistabella: és la de les marques a la ceràmica del banc del Parc Güell.

A l'obra de Jujol no hi ha mai canvis d'escala, tot té des del començament una mida real: De gran a petita..., d'allò petit a allò gran...

El seu pensament s'expressa com un anagrama, com si es tractés d'un jeroglífic que encara es considera dipositari d'una saviesa, d'un pensament que simplement s'enuncia com una demostració de la nostra voluntat d'apropar-nos-hi.

Que no és pas solució, sinó plantejament... Encara, i ho demostra les nombroses vegades que Jujol recorre a escriure sobre les obres acabades, existeix el record que l'arquitectura pot néixer, i alhora ser suport, d'«imprese», d'«aquelles figures, instruments de l'intel·lecte, que representen d'una manera anàloga el pensament.»

Jujol escriu a les parets. Dedica amb devotes frases les seves obres. Es felicita de les taques que hi apareixen.

Dibuixa arabescos... Sobre la seva obra ens mostra el valor d'una altra obra superficial⁽³⁾, a la qual necessitem accedir en companyia. Només és impossible desxifrar tots aquests reflexos, ombres parlants... Tota escriptura xifrada que es presenta voluntàriament d'una manera arcaica.

És una obra que hem de veure amb ulls aliens: Ha de ser mostrada.

Jujol, i només això volia dir en aquest escrit, dona una manera de veure la seva obra.

És una manera que demana companyia, la mirada de l'altre, el seu comentari.

Així ens el trobem a les mans a classe... Apareix a les xerrades... Les passejades —no importa haver-hi assistit— en què Llinàs ens ha anat apropant un per un a l'obra de Jujol... permeten revelar la seva manera de treballar.

La seva obra es compon d'una sèrie d'ecos que necessiten el reflex en altres persones...

Aquest treballar com a fora... «La il·lusió per les taques en una làmina», pel «fum que fa invisibles unes parets», aquest «vostè mateix» amb què contesta totes les preguntes.

Parlen d'una obra que reflecteix una consciència que sempre, en cada moment, es modifica a si mateixa... Alhora que modifica, invisiblement, la manera de treballar de qui la contempla.

Del somni, de l'instant...

Han aconseguit escapar aquestes obres.

1. Miró, referint-se a la sèrie d'*Interiors holandesos* de finals dels anys vint, parla d'aquest treball d'allunyar-se de la miniatura: «Aviat vaig comprendre que calia anar més enllà de l'esperit de la miniatura. Ampliar el detall fins a fondre'l amb el tot.»

Podria semblar que Jujol, en confiar els esquemes generals de les seves obres a les línies gravitatòries busca una manera semblant de resoldre el problema. Tanmateix, Jujol no s'allunya d'una manera total de l'expressió que permet miniaturitzar. La manera d'acostar-se a la vertadera mida de les seves obres és més propera a les petites deformacions amb què els escultors construeixen l'expressió de les seves obres. Empetitir un tret. Allunyar lleugerament una figura de la seva mida real.

Aquesta desviació de les dimensions. Donen una mida real de les coses. Les allunyen de ser un calc dels nostres moviments. D'aquí passen a ser monumentals.

En aquesta obra l'empetitiment dona veritable mida a les coses. Passen a ser reals per elles mateixes. Sense referència directa a cap dimensió.

2. «...Que miniaturitzar és fer portàtil, i que és la forma ideal de posseir coses per a un rodamón o un exiliat...».

«...També miniaturitzar significava fer invisible...».

«...Allò que és reduït es troba en certa manera alliberat de significat. La seva petitesa és, al mateix temps, un tot i un fragment...».

Aquests arguments els desenvolupa Vila-Matas a la seva *Historia Abreviada de la Literatura Portàtil*, Barcelona, 1985.

3. Molts dels termes a través dels quals apareix l'obra de Jujol es desenvolupen entre obres acostades al surrealisme. Aquest terme de «superficialitat» és el que fa servir Savinio per representar un pensament lliure de traves, que llisca entre les coses..., que recull en la superfície tot el que hauria de trobar-se ocult..., que accepta tot el que apareix de sobte, etc...